I.

(Rezolucije, preporuke i mišljenja)

PREPORUKE

VIJEĆE

PREPORUKA VIJEĆA

od 15. veljače 2016.

o integriranju dugotrajno nezaposlenih osoba na tržište rada

(2016/C 67/01)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 292. u vezi s člankom 148. stavkom 2.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

budući da:

(1) Stopa nezaposlenosti u Uniji dosegnula je najviše razine u povijesti nakon financijske i gospodarske krize 2008. – 2009. Ta je stopa trenutačno u padu, ali je dugotrajna nezaposlenost i dalje vrlo visoka. Dugotrajna nezaposlenost pogađa svaku državu članicu u različitoj mjeri, a posebno zbog toga što je utjecaj krize bio neravnomjeran te zbog toga što se makroekonomska situacija, gospodarska struktura i funkcioniranje tržišta rada razlikuju od jedne države članice do druge.

(2) Nakon godina usporenog rasta i otvaranja malog broja radnih mjesta, dugotrajnom je nezaposlenošću, koju Eurostat definira kao broj osoba koje su nezaposlene i koje aktivno traže zaposlenje najmanje godinu dana, u 2014. bilo pogođeno više od 12 milijuna radnika, odnosno 5 % aktivnog stanovništva Unije, od kojih je 62 % bilo nezaposleno najmanje dvije uzastopne godine.

(3) Dugotrajna nezaposlenost utječe na dotične osobe, smanjuje potencijalni rast gospodarstava Unije, povećava rizik od socijalne isključenosti, siromaštva i nejednakosti te doprinosi rastu troškova socijalnih službi i javnih financija. Gubitak prihoda, propadanje vještina, viša učestalost zdravstvenih problema i porast siromaštva kućanstava posljedice su dugotrajne nezaposlenosti.

(4) Među najugroženijima dugotrajnom nezaposlenošću nalaze se osobe s niskom razinom vještina ili niskokvalificirane osobe, državljani trećih zemalja, osobe s invaliditetom te manjine u nepovoljnu položaju kao što su Romi. Prethodno zanimanje osobe također ima važnu ulogu jer su u pojedinim zemljama sektorski i ciklički aspekti ključni uzroci postojanosti dugotrajne nezaposlenosti.

(5) Svake se godine gotovo petina dugotrajno nezaposlenih osoba u Uniji obeshrabri zbog neuspješne potrage za poslom i postane neaktivna. Budući da su zapreke integriranju na tržište rada raznovrsne i često se akumuliraju, integriranje na tržište rada iziskuje prilagođen i individualiziran pristup te koordinirano pružanje usluga.

(6) Dugotrajno nezaposlene osobe čine polovicu ukupnog broja nezaposlenih osoba u Uniji, ali predstavljaju manje od petine osoba koje sudjeluju u aktivnim mjerama tržišta rada. U skladu s time, nizak udio dugotrajno nezaposlenih osoba (u prosjeku 24 %) prima naknade s osnove nezaposlenosti.

(7) Trebalo bi povećati ulaganje u ljudski kapital, kao i njegovu učinkovitost kako bi se većem broju osoba omogućilo da steknu kvalitetne i relevantne vještine i kompetencije, rješavajući problem nedostatka vještina i polažući na taj način temelj za nesmetan prijelaz s učenja na rad te za trajnu zapošljivost. Poboljšanje uspješnosti i relevantnosti sustavâ obrazovanja i osposobljavanja pomoći će smanjivanju broja novih nezaposlenih osoba. U tu svrhu modernizaciju sustavâ obrazovanja i osposobljavanja trebalo bi provoditi u skladu s europskim semestrom, zaključcima Vijeća do 12. svibnja 2009. o strateškom okviru za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja (ET 2020.) ([1]) i Preporukom 2006/962/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 18. prosinca 2006. o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje ([2]).

([1]) SL C 119, 28.5.2009., str. 2.
([2]) SL L 394, 30.12.2006., str. 10.

(8) S ciljem razvoja usklađene strategije zapošljavanja, u smjernicama za politike zapošljavanja država članica za 2015. ([1]) poziva se na značajno smanjivanje dugotrajne i strukturne nezaposlenosti sveobuhvatnim strategijama koje se međusobno jačaju i uključuju individualiziranu aktivnu potporu za povratak na tržište rada.

(9) Dok su države članice i dalje nadležne za odabir mjera tržišta rada koje najbolje odgovaraju njihovoj pojedinačnoj situaciji, u smjernicama se poziva države članice na promicanje zapošljivosti ulaganjem u ljudski kapital putem djelotvornih i učinkovitih sustava obrazovanja i osposobljavanja koji povećavaju razinu vještina radne snage. U smjernicama se također posebno poziva države članice na poticanje upotrebe sustava učenja utemeljenog na radu, kao što je dvojno učenje, i na nadogradnju stručnog osposobljavanja. U smjernicama se od država članica općenitije zahtijeva da uzmu u obzir načela fleksigurnosti i podupru aktivne mjere tržišta rada povećavanjem njihove djelotvornosti, usmjerenosti, dosega, područja koje pokrivaju i međudjelovanja tih mjera s potporom dohotku i pružanjem socijalnih usluga.

(10) Djelovanja predložena u ovoj Preporuci trebala bi biti u potpunosti usklađena s preporukama za pojedine zemlje izdanima u okviru europskog semestra i njihova bi provedba trebala biti u potpunosti usklađena s pravilima Pakta o stabilnosti i rastu.

(11) Preporukom Komisije 2008/867/EZ od 3. listopada 2008. o aktivnom uključivanju osoba isključenih s tržišta rada ([2]) utvrđena je integrirana sveobuhvatna strategija za aktivno uključivanje onih koji su isključeni s tržišta rada, kombinirajući primjerene potpore dohotku, uključiva tržišta rada i pristup kvalitetnim uslugama. Njezin je cilj olakšati integriranje osoba koje mogu raditi u održivo, kvalitetno zapošljavanje i osigurati im sredstva dostatna za dostojanstven život.

(12) Europski socijalni fond glavni je financijski instrument Unije za borbu protiv dugotrajne nezaposlenosti. Države članice namijenile su za razdoblje 2014. – 2020. znatna financijska sredstva za potporu integriranju dugotrajno nezaposlenih osoba na tržište rada. Iz drugih se fondova, kao što su Europski fond za regionalni razvoj i Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj, također mogu dopunjavati mjere koje se financiraju iz Europskoga socijalnog fonda, u skladu sa sredstvima namijenjenima za relevantne prioritete ulaganja u razdoblju 2014. – 2020., i to podupiranjem otvaranja radnih mjesta, modernizacijom javnih službi za zapošljavanje i strukovnog obrazovanja, razvijanjem vještina i cjeloživotnim učenjem. U ovom okviru, u budućim relevantnim raspravama trebalo bi razmotriti kako dodatno ojačati integriranje dugotrajno nezaposlenih osoba na tržište rada.

(13) Preporukom Vijeća od 20. prosinca 2012. o vrednovanju neformalnog i informalnog učenja ([3]) poziva se na djelovanje kako bi se pojedincima ponudila prilika da pokažu što su naučili izvan formalnog obrazovanja i osposobljavanja.

(14) Zaključcima Europskog vijeća od 14. do 15. ožujka 2013. naglašava se da je rješavanje problema nezaposlenosti najvažniji društveni izazov i da smanjenje dugotrajne nezaposlenosti te osiguravanje potpunog sudjelovanja starijih radnika ima presudnu važnost.

(15) Europski parlament i Vijeće utvrdili su da je dugotrajna nezaposlenost glavna zapreka rastu.

(16) Za one koji su najteže pogođeni dugotrajnom nezaposlenošću trebalo bi, uzimajući u obzir nacionalne prakse, razviti pojačane napore za integriranje u tržište rada. To bi trebalo ostvariti usporedno s poboljšanim prijavljivanjem službama za zapošljavanje i drugim nadležnim agencijama kako bi se riješio problem nedostatne pokrivenosti mjerama potpore. Zemlje s velikim brojem prijavljenih dugotrajno nezaposlenih osoba mogu u svojim naporima prednost dati onima koji su već prijavljeni.

(17) Preventivnom pristupu trebalo bi dati prednost s obzirom na učinkovitost i djelotvornost. Potrebno je pojačati i, prema potrebi, dopuniti mjere prevencije i aktivacije usmjerene ponajprije na početak razdoblja nezaposlenosti. Trebalo bi poduzeti posebno djelovanje za prijavljene dugotrajno nezaposlene osobe najkasnije do trenutka kada protekne 18 mjeseci od početka nezaposlenosti jer u to vrijeme u velikom broju država članica dolazi do promjene u mehanizmima i uslugama potpore za tu specifičnu skupinu.

(18) Individualiziranim pristupima za potporu za dugotrajno nezaposlene osobe trebalo bi riješiti zapreke koje dovode do trajne nezaposlenosti, što se može učiniti ažuriranjem i dopunjavanjem početne ocjene provedene pri prijavi. Na taj će se način dugotrajno nezaposlene osobe usmjeriti prema uslugama potpore koje su dovoljno prilagođene individualnim potrebama, poput savjetovanja o otplati dugova, rehabilitacije, usluga socijalne potpore, usluga skrbi, integriranja migranata, potpore za stanovanje i prijevoz, usmjerenima na rješavanje zapreka zapošljavanju te osnaživanje tih osoba kako bi ostvarile jasne ciljeve koji vode do zapošljavanja.

([1]) Odluka Vijeća (EU) 2015/1848 od 5. listopada 2015. o smjernicama za politike zapošljavanja država članica za 2015. (SL L 268, 15.10.2015., str. 28.).
([2]) SL L 307, 18.11.2008., str. 11.
([3]) SL C 398, 22.12.2012., str. 1.

(19) Za integriranje dugotrajno nezaposlenih osoba nužno je sudjelovanje poslodavaca te bi ga trebalo podupirati tako da im službe za zapošljavanje pružaju namjenske usluge koje su popraćene dobro usmjerenim financijskim poticajima i uključivanjem socijalnih partnera. Snažniji angažman poslodavaca, dopunjen mjerama za poticanje otvaranja radnih mjesta u gospodarstvu, može dodatno povećati djelotvornost integracijskih mjera.

(20) U novijim se političkim inicijativama, kao što je Preporuka Vijeća od 22. travnja 2013. o uspostavi programa Garancija za mlade ([1]), poziva na partnersko djelovanje kao novu metodu provedbe socijalne politike i politike zapošljavanja. Ključno je koordinirano pružanje usluga, posebno u državama članicama u kojima su odgovornosti za pružanje potpore dugotrajno nezaposlenim osobama podijeljene između javnih službi za zapošljavanje, ustanova socijalne skrbi i lokalnih vlasti.

(21) U sporazumu o integriranju na tržište rada koji je sastavljen na način da odražava individualnu situaciju dugotrajno nezaposlene osobe trebalo bi detaljno opisati paket individualiziranih mjera dostupnih na nacionalnoj razini (kao što su one koje se odnose na tržište rada, obrazovanje, osposobljavanje i usluge socijalne potpore) osmišljen radi pružanja potpore i osnaživanja dugotrajno nezaposlene osobe pri prevladavanju specifičnih zapreka zapošljavanju. U takvim sporazumima trebalo bi odrediti ciljeve, rokove, obveze dugotrajno nezaposlene osobe i ponudu jednog ili više pružatelja usluga te navesti dostupne integracijske mjere.

(22) Djelovanjima predloženima u ovoj Preporuci trebalo bi uzeti u obzir raznovrsnost država članica i njihove različite polazne točke s obzirom na makroekonomsku situaciju, razinu dugotrajne nezaposlenosti kao i stopu njezine fluktuacije, institucijsku strukturu, regionalne razlike i sposobnosti različitih aktera tržišta rada. Tim bi djelovanjima trebalo dopuniti i učvrstiti pristup politici koji trenutačno provode mnoge države članice, posebno uvođenjem fleksibilnih sastavnica poput individualiziranog pristupa, uključivanja poslodavaca i koordiniranog pružanja usluga.

(23) Ovom se Preporukom poštuju, učvršćuju i jačaju temeljna prava, posebno ona utvrđena člancima 29. i 34. Povelje Europske unije o temeljnim pravima,

PREPORUČUJE DA DRŽAVE ČLANICE:

Podupiru prijavljivanje tražitelja zaposlenja i snažniju orjentaciju integracijskih mjera prema tržištu rada, među ostalim putem čvršće povezanosti s poslodavcima.

Omoguće individualne ocjene prijavljenim dugotrajno nezaposlenim osobama.

Ponude poseban sporazum o integriranju na tržište rada najkasnije u trenutku kada je dugotrajno nezaposlena osoba već 18 mjeseci nezaposlena. Za potrebe ove Preporuke pod „sporazumom o integriranju na tržište rada" podrazumijeva se pisani sporazum između prijavljene dugotrajno nezaposlene osobe i jedinstvene kontaktne točke čiji je cilj olakšavanje povratka te osobe u zaposlenost na tržištu rada.

U tu svrhu:

Prijava

1. Potiču prijavljivanje tražitelja zaposlenja pri službama za zapošljavanje, a posebno putem boljeg pružanja informacija o dostupnoj potpori.

Individualna ocjena i indivudualni pristup

Službe za zapošljavanje zajedno s drugim partnerima koji podržavaju integriranje na tržište rada pružaju personalizirano usmjeravanje dotičnim osobama.

2. Osiguravaju da se prijavljenim dugotrajno nezaposlenim osobama ponudi temeljita individualna ocjena i usmjeravanje najkasnije do trenutka kada protekne 18 mjeseci od početka nezaposlenosti. Ocjenom bi trebali biti obuhvaćeni njihovi izgledi za zapošljavanje, zapreke zapošljavanju i prethodna nastojanja za pronalaženje posla.

3. Obavješćuju prijavljene dugotrajno nezaposlene osobe o ponudama radnih mjesta i dostupnoj potpori u različitim gospodarskim sektorima i, prema potrebi, različitim regijama i drugim državama članicama, posebno putem Europskih službi za zapošljavanje (EURES).

([1]) SL C 120, 26.4.2013., str. 1.

Sporazumi o integriranju na tržište rada

Prijavljenim dugotrajno nezaposlenim osobama koje nisu obuhvaćene Garancijom za mlade nudi se sporazum o integriranju na tržište rada najkasnije u trenutku kada protekne 18 mjeseci od početka nezaposlenosti. Tim bi sporazumom trebala biti obuhvaćena barem individualna ponuda usluge usmjerena na pronalaženje posla te naznačena jedinstvena kontaktna točka.

4. Ciljaju na specifične potrebe prijavljenih dugotrajno nezaposlenih osoba putem sporazuma o integriranju na tržište rada kojim se relevantne usluge kombiniraju s mjerama koje pružaju različite organizacije.

   (a) U sporazumu o integriranju na tržište rada trebali bi biti detaljno opisani jasni ciljevi, rokovi i obveze koje prijavljena dugotrajno nezaposlena osoba mora ispuniti, poput poduzimanja aktivnih koraka za pronalazak posla, prihvaćanja ponuda za prikladne poslove te pohađanja mjera obrazovanja ili osposobljavanja, prekvalifikacije ili mjera za zapošljavanje i sudjelovanja u tim mjerama.

   (b) U sporazumu o integriranju na tržište rada trebala bi biti detaljno opisana i ponuda jednog ili više pružatelja usluga dugotrajno nezaposlenoj osobi. Ovisno o dostupnosti u državama članicama i na temelju individualnih okolnosti prijavljene dugotrajno nezaposlene osobe, sporazum o integriranju na tržište rada mogao bi uključivati: pomoć pri traženju posla i pomoć na radnom mjestu, vrednovanje neformalnog i informalnog učenja, rehabilitaciju, savjetovanje i usmjeravanje, obrazovanje, strukovno obrazovanje i osposobljavanje, stjecanje radnog iskustva, socijalnu potporu, rano i predškolsko obrazovanje i odgoj, zdravstvene usluge i usluge dugotrajne skrbi, savjetovanje o otplati dugova te potporu za stanovanje i prijevoz.

   (c) Sporazum o integriranju na tržište rada trebalo bi redovito pratiti s obzirom na promjene individualne situacije prijavljene dugotrajno nezaposlene osobe i, ako je to potrebno, prilagoditi ga kako bi poboljšao prijelaz te osobe u zaposlenost.

5. Uspostave potrebne mehanizme kako bi osigurale kontinuitet te utvrde jedinstvenu kontaktnu točku odgovornu za pružanje potpore prijavljenim dugotrajno nezaposlenim osobama putem koordinirane ponude usluga koja uključuje dostupne službe za zapošljavanje i socijalnu potporu. Ova kontaktna točka mogla bi se temeljiti na okviru međuinstitucijske koordinacije i/ili bi se mogla utvrditi unutar postojećih struktura.

   U skladu sa zakonodavstvom o zaštiti podataka osiguraju relevantnim pružateljima usluga nesmetan i siguran prijenos relevantnih informacija koje se odnose na povijest potpore pružene prijavljenoj dugotrajno nezaposlenoj osobia i individualnih ocjena, na taj način osiguravajući kontinuitet usluge.

   Omoguće bolje širenje relevantnih informacija o slobodnim radnim mjestima i mogućnostima osposobljavanja uključenim pružateljima usluga i osiguraju da te informacije dođu do dugotrajno nezaposlenih osoba.

Bliža povezanost s poslodavcima

6. Potiču i razvijaju partnerstva između poslodavaca, socijalnih partnera, službi za zapošljavanje, državnih tijela, socijalnih službi i pružatelja usluga obrazovanja i osposobljavanja kako bi pružili usluge koje bolje zadovoljavaju potrebe poduzeća i prijavljenih dugotrajno nezaposlenih osoba.

7. Razviju usluge za poslodavce, poput pregleda slobodnih radnih mjesta, potpore pri zapošljavanju, mentorstva i osposobljavanja na radnom mjestu te potpore nakon zapošljavanja, kako bi olakšale profesionalnu reintegraciju prijavljenih dugotrajno nezaposlenih osoba.

8. Usmjere sve financijske poticaje na programe kojima se podržava integriranje na tržište rada, kao što su subvencije za zapošljavanje i smanjenje doprinosa za socijalno osiguranje kako bi se povećale prilike za zaposlenje za prijavljene dugotrajno nezaposlene osobe.

PREPORUČUJE DA DRŽAVE ČLANICE I KOMISIJA:

Ocjenjivanje i praćenje

9. Prate, u okviru Odbora za zapošljavanje i u bliskoj suradnji s Odborom za socijalnu zaštitu, u pogledu pružanja socijalnih usluga i dohotka, provedbu ove Preporuke putem multilateralnog nadzora u okviru europskog semestra i putem zajedničkog ocjenjivačkog okvira pokazatelja. Praćenjem bi trebalo utvrditi razmjere ponovnog zapošljavanja prijavljenih dugotrajno nezaposlenih osoba, je li njihovo integriranje na tržište rada održivo te upotrebu sporazuma o integriranju na tržište rada. Europska mreža javnih službi za zapošljavanje trebala bi doprinijeti tom praćenju.

10. Potiču ocjenjivanje uspješnosti javnih službi za zapošljavanje u vezi s integriranjem prijavljenih dugotrajno nezaposlenih osoba na tržište rada, razmjenom iskustava i dobre prakse u okviru procesa učenja uspoređivanjem uspješnosti i utvrđivanjem najboljih praksi (eng. *benchlearning*) Europske mreže javnih službi za zapošljavanje, uspostavljene Odlukom br. 573/2014/EU od 15. svibnja 2014. o pojačanoj suradnji između javnih službi za zapošljavanje (JSZ-ovi) ([1]).

11. Surađuju kako bi na najbolji način iskoristile sredstva iz europskih strukturnih i investicijskih fondova, posebno Europskoga socijalnog fonda, Europskog fonda za regionalni razvoj i Europskoga poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj, u skladu s relevantnim prioritetima ulaganja za programe za razdoblje 2014. – 2020.

PREPORUČUJE DA KOMISIJA:

12. Podržava i koordinira dobrovoljne inicijative i saveze poduzeća koji su uključeni u održivo integriranje dugotrajno nezaposlenih osoba na tržište rada.

13. Podržava projekte socijalnih inovacija radi integriranja dugotrajno nezaposlenih osoba na tržište rada, posebno putem odjeljka „Progress” Programa Unije za zapošljavanje i socijalnu inovaciju (EaSI).

14. U suradnji s državama članicama i nakon savjetovanja s dotičnim dionicima provede evaluaciju djelovanja poduzetog kao odgovor na ovu Preporuku i do 15. veljače 2019. izvijesti Vijeće o rezultatima te evaluacije.

Sastavljeno u Bruxellesu 15. veljače 2016.

Za Vijeće

Predsjednik

M.H.P. VAN DAM

([1]) SL L 159, 28.5.2014., str. 32.